



FARSTA STADSDELSFÖRVALTNING
STABEN

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR I.2.1-164/2010
SID 1 (28)
2010-04-09

Handläggare: Marie Janemar
Telefon: 08-508 18 049
Handläggare: Rebecka Strandberg
Telefon: 08-508 18 122

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2010-04-22

Underlag för budget 2011 med inriktning 2012 och 2013

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förslag till underlag för budget 2011 med inriktning 2012 och 2013.
2. Omedelbar justering.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

I. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

I.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Strategiska satsningar i punktform

- Samarbetet med Jobbtorgen utvecklas vidare.
- Samverkan med lokala företagare kring praktik och arbetstillfällen utvecklas.
- Särskilda insatser genomförs för sjukskrivna bidragstagare.
- Insatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, bl a i projekt.
- Fortsatt utveckling av boende/vårdkedjan för hemlösa.
- Särskilt stöd till bidragsberoende barnfamiljer.

I.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Strategiska satsningar i punktform

- Inom äldreomsorgen utvecklas det sociala innehållet i verksamheterna med bland annat möjlighet till utevistelse.
- Fortsatt kompetensutveckling för medarbetare inom äldreomsorgen.
- Förvaltningen ska arbeta med att utöka antalet mötesplatser för äldre i samverkan med frivilligorganisationer.
- Samverkan med frivilligorganisationer utvecklas kring arbetet med att rekrytera nya volontärer.
- För att göra det möjligt för fler äldre med stora omvårdnadsbehov att bo kvar hemma ställs nya krav på medarbetarna inom hemtjänsten. En del i att möta dessa krav är att öka medarbetarnas kunskap om tekniska hjälpmedel.
- Leanarbetet ska bli en del av det löpande ordinarie arbetet och inte ett tillfälligt projekt.
- Under 2010 påbörjas en ombyggnation av Farsta vård- och omsorgsboende. Ombyggnationen, som beräknas pågå till första kvartalet 2012, innebär att antalet platser minskar från 144 till 86.
- Konkurrensutsättning av omsorgen fortsätter.
- Stödet till äldre missbrukare utvecklas i samarbete mellan hemtjänsten och individ- och familjeomsorgen.
- Inom individ- och familjeomsorgen fortsätter arbetet med att utveckla strukturerade utredningsmetoder.
- Metoder för uppföljning av resultatet av insatserna inom individ- och familjeomsorgen samt funktionsnedsättning utvecklas.
- Samverkan med landstingspsykiatrin vidareutvecklas.
- Människor i behov av missbruksvård kan erbjudas ett brett utbud av olika former av vård, allt från stöd och behandlingsinsatser i egen regi till landstingets beroendevård och privat drivna öppenvårdsverksamheter.
- Utveckling av samarbetet mellan beställare och utförare

- Förbättrad och anpassad information för att kunna hjälpa de sökande att utöva sin valfrihet.
- Brukarundersökningar bidrar till att utveckla kvalitetsarbetet.
- Medarbetarnas delaktighet och ansvarstagande utvecklas genom bland annat projektet Hälsa och Verksamhet.
- Arbetet med att öka frisknärvaron fortsätter och inriktas mot medarbetare med upprepade korttidsfrånvaro.
- Söderortsvisionen ska implementeras.
- Farstas attraktions- och konkurrenskraft ska öka kraftigt genom ett gemensamt engagemang, nytänkande och en stark egen profil.
- Leanarbetet ska bli en del av det löpande ordinarie arbetet och inte ett tillfälligt projekt.

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Strategiska satsningar i punktform

- Samutnyttjande av lokaler
- Högt kostnadsmedvetenhet inom verksamheterna
- Effektivt resursutnyttjande

2. Nämndens verksamhetsområde

Konkurrensutsättning

Konkurrensutsättningen och upphandlingsverksamheten fortgår enligt aktivitetsplanen med vissa tidsförskjutningar. Under treårsperioden genomförs den första etappen av en ombyggnad av Farsta vård- och omsorgsboende och upphandlingen planeras till 2010/2011. Edö innehåller servicehus samt vård och omsorgsboende (gruppboende och ålderdomshem) inom samma byggnad. Förvaltningen för en dialog med äldreförvaltningen om framtida inriktning på Edö.

En analys av marknaden och dess förutsättningar för konkurrensutsättning av parklekar och fritidsgårdar samt boendestöd, stödboende och sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder genomförs. Härutöver pågår en analys av förutsättningarna för att konkurrensutsätta personlig assistans.

Jämställdhet

Under 2010 driver Farsta stadsdelsförvaltning projektet Hållbar jämställdhet med medel från Sveriges Kommuner och landsting. En kartläggning ska genomföras över vilka brister som finns inom äldreomsorgen när det gäller jämställdhet från ett brukarperspektiv. Syftet med utvecklingsarbetet är att, med hjälp av kartläggningen, utforma rätt kompetensutveckling för medarbetarna och att ta fram policydokument som kan bidra till förändrade arbetssätt. När projektet är

avslutat startar arbetet med att göra det ordinarie arbetet jämställt utifrån ett brukarperspektiv.

Under kommande år är sjukfrånvaron en fråga förvaltningen måste arbeta vidare med. Det har visat sig att både långtids- och korttidsfrånvaron är högre för kvinnor än för män. Detta innebär att arbetet med att sänka kvinnors sjukfrånvaro måste fortsätta genom bland annat projektet Hälsa och Verksamhet. Vidare ska förvaltningen sträva efter att där det är möjligt skapa fler heltidstjänster och minska antalet timanställda. En partsammansatt grupp har påbörjat ett arbete med kartläggning av timanställda.

Kompetensförsörjning

Förskola

Att rekrytera förskollärare är svårt, bland annat på grund av att för få har utbildats. Ett sätt att möjliggöra att de satta målen med antal förskollärare per avdelning uppnås, kan vara att vidareutbilda barnskötare till förskollärare. Ordinarie personal behöver mentorsutbildning för att på ett bra sätt ta emot och introducera nyanställda kollegor. Behovet av detta är stort i hela staden varför stadsdelsförvaltningarna tillsammans med utbildningsförvaltningen håller på att utarbeta en gemensam utbildning för detta. Varje nyanställd ska ha en mentor och ordinarie personal ska i stadsdelsövergripande nätverk förstärka sin kompetens på området. Behovet är stort och denna typ av utbildningsinsats kommer att krävas under flera år.

Inom stadsdelen fortsätter vidareutbildningen av förskollärare i Tvåspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling. För att möta föräldrarna och förbättra kommunikationen ska fler förskollärare utbildas i metoden Vägledande samspel.

Barnskötarna behöver även fortsättningsvis ges möjlighet till fördjupningskurser och påbyggnad av sina kunskaper för att möta läroplanens nya krav.

Ett utvecklingsprogram för blivande förskolechefer finns framtaget i samverkan med utbildningsförvaltningen. Medelåldern är hög och under de närmaste åren kommer det vara en relativ stor avgång av förskolechefer vilket ger ett behov av nya chefer.

Fritid

Personalen inom fritidens verksamheter fortsätter att genomgå kategoriutbildningarna som finns för parklek, fritidsgård och öppen förskola. Utöver detta finns ett behov av kompetensutveckling även i förebyggande arbete med vuxna samt utveckling av olika pedagogiska profiler och dokumentation.

Äldreomsorg

I januari 2010 hade 92 % av förvaltningens tillsvidareanställda undersköterskor och vårdbiträden grundutbildning. Antalet anställda inom den kommunala

äldreomsorgen kommer att minska då flera boenden läggs ut på entreprenad och kundval har införts inom hemtjänsten. För att bibehålla den kompetens som finns hos vård- och omsorgspersonalen inom förvaltningen kommer kompetensutveckling att erbjudas kontinuerligt. Utbildning om demenssjukdomar, läkemedel, vård i livets slut, dokumentation och taktil massage kommer bland annat att erbjudas.

Under 2010 ska staden utforma ett chefsutvecklingsprogram och ett traineeprogram för chefer och blivande chefer inom äldreomsorgen. Dessa program kommer att användas för att säkerställa att förvaltningen kan tillgodose behovet av chefer.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Behovet av fortsatt kompetensutveckling inom BBIC (Barnets Behov i Centrum) kvarstår och staden bör även fortsättningsvis anordna den övergripande kompetensutvecklingen för att säkra implementeringen av detta. En MI-utbildning, Motiverande Intervju, kommer att anordnas för utredande socialsekreterare. I övrigt kommer fokus att ligga på att evidensbasera det praktiska arbetet inom utrednings- och familjestödsenheterna.

Funktionsnedsättning

Inom ramen för utbildningsprojektet Carpe tillgodoses mycket av det kompetensbehov som finns bland personalen. Det handlar om ökad kunskap vad gäller neurologiska sjukdomar, bemötande, delaktighet och allmän förkovran vad gäller funktionsnedsättningar och de svårigheter de innebär för den enskilde.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron i förvaltningen har minskat från 9,1% 2008 till 7,7% 2009. Nedan redovisas utvecklingen närmare (%).

	2008	2009
Beställarenhet Funktionsnedsätt	7,04	6,35
Gruppboendestäder	Saknas	12,50
Daglig verksamhet	12,23	8,27
Förskola	8,34	7,35
Fritiden	9,04	9,51
Utredning barn och ungdom	7,38	8,26
Familjestöd	Ingår i utredning	2,76
Beställarenheten äldreomsorg	11	7,68
Vård- och omsorgsboenden	10,03	9,0
Hemtjänst	14,24	10,19

Arbetet med att minska långtidssjukfrånvaron har varit framgångsrikt. De långtidssjukskrivna har minskat med cirka 60% genom det strukturerade arbete som genomförts i projektet friska medarbetare i Farsta. Förskolan och omsorgen

om personer med funktionsnedsättning har en relativt hög sjukfrånvaro. Förskolan har hög korttidsjukskrivning medans det inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning är de långtidssjukskrivna med psykisk ohälsa som dominerar. De långtidssjukskrivna som finns kvar har en komplex problematik och särskilda åtgärder krävs för att kunna lösa situationen.

Enheterna har dessutom deltagit i flera olika satsningar för att öka frisknärvaron som till exempel hälsocirklar, Kompassen, second opinion genomgångar, agera tidigt samtal och rökavvänjningsprogram. Från att ha haft fokus på långtidssjukskrivningar fortsätter nu arbetet med olika förebyggande insatser för att förhindra att upprepad korttidsfrånvaro övergår i längre sjukskrivningar. Enheter med fortsatt hög frånvaro har uppföljning med personalchef och PA-konsult för att upprätta åtgärdsplaner.

Delaktighet

För att fortsätta arbetet med öka frisknärvaron och höja kvaliteten i verksamheten genomförs ett projekt, Hälsa och Verksamhet. Projektet syftar till att öka medarbetarnas ansvarstagande och inflytande och har som mål att vidareutveckla arbetsmetodik och arbetsformer kopplat till stadens integrerade ledningssystem. Medarbetarna ges ett ökat inflytande över den dagliga verksamheten och arbetsinsatsen kopplas till verksamhetens vision, uppdrag och mål. Resultatet följs upp genom löpande resultatdialoger.

Erfarenheterna från projektet kommer att användas i den förstudie som förvaltningen genomför med finansiering från ESF-rådet. Andra erfarenheter som exempelvis Kompassen (en metod att bryta negativa livsstilmönster vid korttidsfrånvaro) kommer också att tas tillvara i förstudien. Förstudien ska utmynna i en EU-ansökan om kompetensutvecklingsmedel för att minska sjukfrånvaro.

Förvaltningen har sedan 2009 arbetat med Lean. Genom Leanarbetet utvecklas ett synsätt där kunden är i fokus och medarbetarnas kunskap och engagemang är centralt för utveckling av kvaliteten. Leanarbetet resulterar i ordning och reda i organisationen vilket frigör tid och kraft till att utveckla kärnverksamheten. Genom att till exempel löpande diskutera Lean på förvaltningens chefsforum, kontinuerligt använda de olika verktygen inom Lean på enheterna och att erbjuda Leanspel till medarbetarna, ska Leanarbetet bli en del av det löpande ordinarie arbetet och inte ett tillfälligt projekt.

Alla enheter har i uppdrag att arbeta med medarbetarundersökningen och att upprätta handlingsplaner om NMI är under 62. Enheterna ska särskilt uppmärksamma hur de arbetar med feed-back samt arbeta med problem och konflikter i arbetsgrupperna.

Ledarutbildning

Samtliga enhetschefer och biträdande chefer har genomgått förvaltningens ledarprogram. Programmet har inneburit att cheferna fått utbildning i blocken

kommunikation och bemötande, hälsofrämjande ledarskap och coachande ledarskap. Utbildningen omfattade 12 dagar för enhetschefer och 5,5 dagar för biträdande chefer. För att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare och tilltala nya medarbetare behövs ett modernt ledarskap som präglas av tydlighet i kombination med delegering och kommunikation. Genom projektet Hälsa och verksamhet och det fortsatta Lean-arbetet använder cheferna de kunskaper och erfarenheter som utbildningen gett. Chefsutveckling i linje med ledarprogrammet kommer framöver ske genom teman och diskussioner på förvaltningens regelbundna chefsforum.

2.1 Förskoleverksamhet

Nuläge

En förtätning och utbyggnad av bostäder sker under perioden i samtliga områden. Behovet av nya platser och avdelningar inom förskola ses kontinuerligt över. Befolkningen håller på att förändras och fler familjer med annat modersmål flyttar till Farsta. Platsbehovet bedöms utifrån senast tillgängliga befolkningsprognos och hur stor andel av nytillkomna barn som enligt erfarenhet kommer att vilja ha plats. Under åren 2011-2013 kommer en utbyggnad av förskolor behövas i Sköndal, Centrala Farsta, kvarteret Kållandö i Västboda och i Hökarängen. I områdena Farsta strand och Fagersjö sjunker däremot barnantalet i prognosen trots nybyggnation. Följdaktligen beräknas behovet av platser att minska i dessa områden. Med dessa förutsättningar bedömer förvaltningen att barnomsorgsgarantin och barngruppernas storlek kommer att klaras under perioden.

Befolkningsprognos barn 1-5 år enligt USK hösten 2009

År	Antal barn
2009	2881
2010	3175
2011	3208
2012	3197
2013	3177

Utveckling av antalet inskrivna barn vid de kommunala förskolorna i Farsta

Feb-08	Feb-09	Feb-10	Beräknat behov 2013
1654	1748	1856	2134

Under 2010 beräknas antalet inskrivna barn i den kommunala förskolan stiga till ca 2 100. Det beräknade behovet av kommunala förskoleplatser 2013 baseras på den andel barn (68 %) som idag nyttjar de kommunala förskolorna. Övriga barn

får sitt omsorgsbehov tillgodosett via privata dagbarnvårdare alternativt privata förskolor.

Vårnadsbidraget har inte minskat behovet av förskoleplatser. Allmänna förskolan ska erbjudas treåringar från och med hösten 2010 och det kan komma att förändra behovet av förskoleplatser.

Utvecklingsområden

Inom förskolan kommer utvecklingsarbetet med pedagogisk dokumentation, språk-och modersmålsundervisning, matematik och teknik fortsätta. Alla sinnen ska stimuleras i kulturaktiviteter och rörelse och den omliggande närmiljön och naturen kommer att användas som ett pedagogiskt redskap.

Viktiga arbetsmiljöfrågor inom förskolan är buller, angöring till förskolorna och kökens standard. Inomhusmiljön på de permanenta förskolorna behöver bullersaneras för att barn och personal ska ges en hälsosammare och lugnare arbetsmiljö. Medel till köksrenovering och bullersanering behöver därför årligen avsättas för att förbättra arbetsmiljön.

Förskolorna har en viktig roll i det tidigt förebyggande arbetet runt barn och familjer. Formerna runt dialog och samverkan med föräldrar ska utvecklas då många föräldrar kan känna sig osäkra i sin föräldraroll. Förskolan ska erbjuda möjlighet för föräldrar att gemensamt ta upp och diskutera dessa frågeställningar.

Stadsdelen ska tillsammans med Hägersten/Liljeholmen utveckla en gemensam förskolewebb med beviljade medel från e-tjänstprogrammet. Detta för att underlätta kommunikationen mellan föräldrar och personal, men även att personal ska kunna dokumentera och diskutera pedagogiska frågor vid förskolorna. Behovet av moderna uppkopplingslösningar till förskolorna bör prioriteras under kommande år.

Särskilt att uppmärksamma

- Tidiga signaler/tecken på familjer som kan vara i behov av stödinsatser. Personal inom förskole- och fritidsverksamheten har en unik möjlighet att tidigt bidra till att familjer ges stöd i sin föräldraroll. Genom ett utvecklat samarbete med föräldrar och god kunskap om de stödinsatser som kan erbjudas kan personalen lotsa föräldrar rätt. Personalen behöver kontinuerlig kompetensutveckling samt hållas uppdaterade om det förebyggande arbetet inom individ- och familjeomsorgen.

2.2 Verksamhet för barn och unga

Fritidsverksamheten har en central roll i det tidigt förebyggande arbetet runt barn och ungdomar. Besöksantalet är relativt konstant på fritidsgårdarna. Med stigande ålder tenderar flickor att delta i mindre utsträckning än pojkar i den öppna verksamheten.

Glädjande är att ungdomarna med funktionsnedsättning kommer till fritidsgården regelbundet.

Antal besök per vecka på fritidsgårdarna under februari 2010

Besök/vecka	Flickor	Pojkar	Totalt
Fagersjö	10	45	55
Forsängen	22	50	72
Hörnet	23	76	99
Tuben	72	160	232
Västboda	22	58	80
Morgongården	32	55	87
M- gården, f-nedsättn.	24	29	53
Totalt	205	473	678

För att ta reda på vad ungdomarna tycker kommer ungdomar från skolor och fritidsgårdar under våren att bjudas in till rådslag i de olika stadsdelsområdena. På rådslagen ska de få diskutera och ge förslag på hur den framtida verksamheten ska formas, vad flickor vill ha för typ av aktiviteter och hur lokalerna ska vara anpassade.

Vuxnas delaktighet och engagemang på barn och ungdomars arenor behöver utvecklas för att skapa tryggare miljöer för alla åldrar. Kontaktnätet mellan föräldrar stötts på öppna förskolan och parklekarna. Förvaltningen fortsätter att erbjuda olika sommaraktiviteter för att ge barn och ungdomar en meningsfull sysselsättning under sommaren. Exempel på detta är öppen parklek, badbussar och dagkollo för de yngre barnen/tonåringarna samt veckoläger för elever i år 7-9.

2.3 Kultur och föreningsverksamhet

Kultursatsningarna inom förvaltningen ska bidra till de egna verksamheternas utveckling och stärka, stimulera och aktivera barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning. Nämndens bidrag till öppna kulturarrangemang vill inspirera och stödja föreningarna att utveckla det lokala kulturlivet i Farsta. Förvaltningens nätverk med kulturombud kommer utvecklas för att ytterligare bidra till att kunskapen om kulturutbud och kulturaktiviteter sprids. "Hjälp oss att berätta Farstas historia" är ett samverkansprojekt där stadsdelsförvaltningens resurser kombineras med Hembygdsföreningens frivilliga krafter. I projektet kommer berättelser som invånarna bär med sig från stadsdelsområdenas första tid att samlas. Arbetet sammanfaller med stadsdelsförvaltningens önskemål att skapa en positiv bild av vår vackra stadsdel och skapa möten mellan invånarna samt att göra Farsta intressant för besökare – en ambition som delas av näringslivet i området.

2.4 Äldreomsorg

Nuläge

Befolkningsprognos

	2009	2010	2011	2012	2013
65-år	8874	8847	8899	8954	8949
65-69år	1930	2014	2178	2283	2343
70-74 år	1709	1685	1637	1689	1732
75-79 år	1763	1677	1643	1581	1556
80-84 år	1631	1610	1568	1518	1451
85-89 år	1202	1177	1143	1143	1120
90-94 år	524	552	594	598	587
95-år	115	133	136	142	160

I dagsläget bor 229 av 685 personer som är över 90 år på vård- och omsorgsboende (33%). Av befolkningsprognosen framkommer att denna grupp, som har stora omvårdnadsbehov, beräknas öka fram till 2013. Enligt prognosen blir då behovet ca 250 platser för personer över 90 år. Gruppen mellan 65- 74 år beräknas även att öka något och gruppen mellan 75- 90 år beräknas att minska fram till 2013.

Antalet platser på kommunala vård- och omsorgsboenden inom Farsta stadsdelsförvaltning, inklusive entreprenader.

	Antal platser 2010
Farsta vob	(*86) 79
Edö vob	87
Postiljonen	96
Ängsö	14
Veckobo	11
Summa	(*294) 287

*Efter ombyggnation av Farsta vård- och omsorgsboende

Utvecklingsområden

Valfrihet

Arbetet med att utveckla valfriheten fortsätter. Informationen till brukarna om att valfriheten finns, vilka utförare som finns att välja på och hur man går tillväga för att ansöka om hemtjänst, dagvård och boende ska hållas aktuell.

Biståndshandläggarna är avgörande i möjligheten för individen att utöva sin valfrihet. Staden kommer under 2010 att införa ett nytt bedömnings- och kartläggningsinstrument inom äldreomsorgen. Det nya instrumentet innebär att fokus flyttas från insatser till de äldres behov, vilket är positivt. Handläggarna har

fått utbildning i det nya instrumentet och under perioden kommer mycket tid att läggas på att metoden ökar likställigheten vid behovsbedömningen.

Hemtjänsten

Hemtjänsten ska utformas utifrån individens egna förutsättningar, behov och önskemål. Enheterna arbetar med att utveckla utbudet av sociala aktiviteter för kunderna och har anordnat bland annat öppet hus för äldre och anhöriga.

SchemOS och ParaGå är IT- baserade verktyg för dokumentation och verksamhetsplanering inom hemtjänsten och på servicehus. Införandet av ParaGå innebär att medarbetarna inom hemtjänsten nu dokumenterar med hjälp av handdatorer i det dagliga arbetet. Detta ställer nya krav på den sociala dokumentationen och medarbetare inom hemtjänsten behöver kontinuerlig kompetensutveckling i social dokumentation för att möta dessa krav.

En ansökan tillsammans med Hägersten- Liljeholmens stadsdelsförvaltning och Trygghetsjouren om att genomföra ett pilotprojekt för "Nyckelfri hemtjänst" och "Mobila trygghetslarm" har lämnats in till e-tjänstprogrammet och pilotprojektet ska påbörjas under 2010.

Vård- och omsorgsboende

Edö äldreboende innehåller servicehus samt vård- och omsorgsboende (gruppboende och ålderdomshem) inom samma byggnad. Förvaltningen för en dialog med äldreförvaltningen om framtida inriktning på Edö. Förvaltningen ska tillsammans med Micasa se över behovet av renovering och eventuellt stambyte.

Under 2010 påbörjas en ombyggnation av Farsta vård- och omsorgsboende. Ombyggnationen, som beräknas pågå till första kvartalet 2012, innebär att antalet platser minskar från 144 till 86.

I samband med ombyggnad av Farsta vård- och omsorgsboende kommer det att från stadsdelen krävas investeringar i form av möbler och utrustning. Ombyggnationen leder också till ökade hyreskostnader för förvaltningen och de boende.

Förebyggande insatser

Förvaltningen ska arbeta med att utöka antalet mötesplatser med olika inriktningar för äldre i samverkan med bostadsbolagen och frivilligorganisationer. En viktig del i detta arbete är att utöka samutnyttjandet av lokaler. I Västboda fritidsgårds lokaler har en mötesplats för seniorer öppnats. Ett nätverk av föreningar som är intresserade av samarbete har börjat byggas, bland annat är frågan om en gemensam rekrytering av nya volontärer på agendan. Insatser för att stödja anhängigvårdare fortsätter. För att bidra till en meningsfull vardag fortsätter förvaltningen att erbjuda dagsutflykter de äldre.

Ett viktigt inslag i det förebyggande arbetet inom äldreomsorgen är den uppsökande verksamheten. Samtliga över 75 år ska erbjudas ett hembesök och få information om vilken hjälp som finns att söka och vad förvaltningen i övrigt kan erbjuda äldre människor. Det bor ca 4 200 personer över 75 år i Farsta och det uppsökande arbetet kommer att genomföras så att samtliga berörda ha fått ett

erbjudande om besök senast i december 2010. Den uppsökande verksamheten ska framöver ingå i den ordinarie verksamheten och samverkan med landstinget ska utvecklas inom detta område.

Resultat av brukarundersökningen 2009

Resultatet av brukarundersökningen visar att de äldre bland annat är mycket nöjda med bemötandet från personalen. De utvecklingsområden som framkommer är främst maten och måltidssituationen, tillgängligheten inom hemtjänsten samt inflytandet för de äldre som bor på vård- och omsorgsboende. För att förbättra måltidssituationen handleder en kostekonom personalen på enheterna. Innehållet i genomförandeplanerna ska förbättras för att öka de äldres inflytande. För att öka tillgängligheten kommer förvaltningen att satsa på information till medborgarna om Äldredirekt. Enheterna ska också göra en inventering av de önskemål och förväntningar som kunderna har och därefter försöka tillgodose de behov som finns av att nå personalen.

Samverkan med landstinget

För att kunna vårda personer med stora omvårdnadsbehov i hemmet är det viktigt att samverkan med landstinget fungerar. Förvaltningen har regelbundna träffar med de olika vårdgivarna inom primärvården. Denna samverkan behöver utvecklas så att den även omfattar de hemtjänstutförare som ingår i kundvalet. Det är viktigt att i samverkan med landstinget uppmärksamma den nya regel som infördes januari 2010 i HSL och SoL om gemensam individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Särskilda grupper som behöver uppmärksammas

- I Farsta bor ett stort antal personer som har ett omfattande stöd inom socialpsykiatriska verksamheter samt personer med långvarigt missbruk. Många av dessa blir pensionärer inom fem till tio år. Sannolikt kommer ett antal personer i denna målgrupp behöva heldygnsomsorg vilket kommer att ställa nya kompetenskrav på personalen gällande missbruk och psykiska sjukdomar.
- Behovet av demensvård och korttidsvård förväntas öka och detta medför att fler medarbetare inom äldreomsorgen kommer att behöva kompetensutveckling inom bland annat demensområdet.

2.5 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Nuläge

Antalet personer som söker stöd och hjälp enligt LSS har de senaste åren varit relativt konstant. Det gäller samtliga insatsformer. En viss förändring av behovsbilden kan dock skönjas såtillvida att fler personer med mer komplexa vårdbehov aktualiseras. Särskilt gruppen med neuropsykiatriska diagnoser i kombination med andra funktionsnedsättningar och svårigheter tenderar att öka

vilket ställer krav på personalens bemötande och kompetens samt att boendestöd och andra insatser anpassade för denna målgrupp utvecklas.

Möjligheten att välja utförare har funnits sedan 1 juli 2009. Information och service i samband med att brukaren ska välja insats har förbättrats och är under ständig utveckling. Fler och fler kommer att nyttja denna möjlighet de närmaste åren.

Utvecklingsområden

Ökningen av antalet personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som ansöker om hjälp och stöd hos stadsdelsnämnden gör att bemötande, arbetssätt och insatser behöver utvecklas. Såväl den allmänna som den specifika kompetensen om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och de svårigheter det innebär för den enskilde behöver utvecklas hos personalen.

Den enskilde brukarens möjligheter till inflytande och delaktighet i planering och utförande av insatserna som ges behöver utvecklas vidare. Verksamheterna ska arbeta med kontinuerlig metodutveckling vad gäller detta.

Arbetet med att utveckla valfriheten fortsätter. Informationen till brukarna om att valfriheten finns, vilka insatser som finns att välja mellan, vilka olika utförare som finns att välja på och relevant fakta om samtliga utförare ska utvecklas. Biståndshandläggarna är avgörande i möjligheten för individen att utöva sin valfrihet. Detta kräver nya tankebanor, tillvägagångssätt och arbetsmetoder. Ett systematiskt metodutvecklingsarbete pågår vid enheterna.

En yrkesgrupp som de närmaste åren behöver uppmärksammas är de personliga assistenterna. Deras yrkesroll och arbetsmiljö behöver ses över och förbättras.

Många människor med funktionsnedsättning behöver stöd och hjälp för att bryta isolering och få ett mer aktivt fungerande socialt liv. En kontaktperson kan många gånger bidra till att den enskilde blir mer delaktig i samhällslivet och ökar möjligheterna för den enskilde att ta del av det utbud av nöjes- och fritidsaktiviteter som finns. Svårigheter att rekrytera kontaktpersoner har medfört att förvaltningen genomfört en särskild satsning. Det är angeläget att staden fortsätter att ha särskilda rekryteringskampanjer för att få kontakt med människor som är intresserade av uppdraget som kontaktperson.

2.6 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Barn och ungdom

Nuläge

En relativt stor grupp invånare i Farsta stadsdelsområde, varav många barn och ungdomar, lever under svåra förhållanden såväl materiellt som socialt. Flera är i behov av samhällets stöd. Det rör sig ofta om en sammansatt situation som i olika

grad präglas av psykisk ohälsa, arbetslöshet, missbruk och andra problem som tillsammans skapar svårigheter att leva ett socialt fungerande liv och som ofta leder till socialt utanförskap. Nedan följer statistik som beskriver den socioekonomiska strukturen i Farsta stadsdelsområde.

	Farsta 2008	Farsta 2009	Söderort 2008	Söderort 2009	Staden 2008	Staden 2009
Medelinkomst (20-64 år) tkr	239 900	255 200	249 900	268 000	283 000	307 100
Ekonomiskt bistånd	6,6 %	7,1 %	6,2 %	6,7 %	5,2 %	6,7 %
Eftergymnasial utbildning	36 %	38 %	43 %	45 %	51 %	53 %
Elever som inte påbörjat högskoleutbildning inom 3 år	58 %	60 %	51 %	55 %	46 %	49 %
*Ohälsotal	36	33	33	28	29	26

Statistik från Utrednings- och statistikkontorets, USK:s, årsbok 2008 respektive 2009

*Ohälsotalet är ett sammanfattande mått på det genomsnittliga antalet dagar med sjukpenning, rehabilitering och sjukersättning från försäkringskassan.

	Farsta 2008	Farsta 2009	Staden 2008	Staden 2009
Andel bostäder – allmännyttan	55,3 %	55 %	26,1 %	26 %
Andel bostäder – övriga hyresrätter	19,8 %	20 %	31,2 %	31 %
Andel bostadsrätter	24,8 %	25 %	42,8 %	43 %
Andel med utländsk bakgrund	28,1 %	28,1 %	28,1 %	28,1 %
Andel arbetslösa	3,0 %	4,4 %	1,9 %	3,0 %

*Statistik från Utrednings- och statistikkontorets, USK:s, årsbok 2008 respektive 2009

I januari 2010 hade arbetslösheten enligt USK ökat till 6,7% i Farsta. Det innebär att gruppen med lägre inkomster ökar och risken för att fler familjer kan hamna i utanförskap stiger. Faktorer som låg inkomst och höga ohälsotal bland befolkningen innebär en ökad sårbarhet och ökad risk att behöva samhällets

insatser. De sociala förhållandena varierar stort inom stadsdelsområdet. Andelen barn 1-5 år som bor i familjer med ekonomiskt bistånd varierar från knappt mätbart upp till 16% i bostadsområdena. Snittet för Farsta stadsdelsområde är 10 % och för staden 8 %. Det stora bostadsbeståndet med hyresrätter påverkar stadsdelsområdets befolkningsstruktur. Detta avspeglar sig även i de lägre genomsnittslönerna och andelen arbetslösa.

Utvecklingsområden

Antalet anmälningar om barn och ungdomar som far illa och behovet av mer omfattande insatser har ökat de senaste åren. För att bryta denna trend fattade stadsdelsnämnden beslut om en långsiktig förebyggande strategi för barn och ungdom. Strategin ger uppdrag till alla verksamheter inom stadsdelsförvaltningen som på olika sätt möter och arbetar med barn, tonåringar och deras familjer. Allt arbete inom och mellan de olika verksamheterna ska genomföras av detta förhållningssätt de kommande åren.

Farsta stadsdel erbjuder idag såväl generella som riktade insatser till familjer och barn. Här kan bland annat nämnas Humlan, Skilda världar, ART, Komet, Balans och Familjeverkstad.

Inom familjestödsenheten kommer ett förstärkt ungdomsboende att startas våren 2010. Syftet är att minska behovet av externa placeringar samt att i ett tidigare skede kunna stödja ungdomarna i sin vardag. En annan viktig faktor för att motverka utanförskap och passivitet samt bidra till en bra introduktion till arbetslivet är att staden fortsätter att satsa på att anordna sommarjobb till grundskole- och gymnasieungdomar.

Farsta stadsdelsförvaltning deltar i ett treårigt projekt med fokus på barns och ungas psykiska hälsa (Modellområden - psykisk hälsa barn och ungdom). Projektet är treårigt och leds av Sveriges kommuner och landsting i syfte att samordna barn och ungas behov av vårdinsatser. Arbetet ska leda fram till att en samarbetsmodell mellan individ- och familjeomsorg, skola och landsting.

Vuxna missbrukare

Nuläge

Under ett antal år har vuxenenheten haft kontakt med 290-300 personer med missbruksproblematik. Behovet av kontakt för vård och behandling har för en allt större andel av klienterna blivit mer omfattande. År 2008 hade 19% av dessa behov av kontakt med enheten i mer än sex år. 2010 har denna andel ökat till 34%. Samtidigt har många i åldern 18-24 år tagit kontakt med vuxenenheten. Situationen för dessa är ofta kaotisk. Boendefrågan för dessa yngre är ett stort problem.

Utvecklingsområden

De mer omfattande komplexa vårdbehoven, där psykisk problematik ofta ingår, medför ett ökande behov av boendeinsatser. Det behövs ett utökat boendestöd och ett utvecklat samarbete med psykiatri. Fler personer över 65 år med missbruksproblematik medför att ett närmare samarbete med hemtjänsten behövs.

Ett mer utåtriktat missbruksarbete sker i Hökarängen under 2010. Arbetet handlar om att mer aktivt än tidigare söka upp, motivera och erbjuda stöd och hjälp till de missbrukare som uppehåller sig vid torget med omnejd.

Hemlösa

Målet är att hemlösa missbrukare ska få en mer stabil situation, både när det gäller boende och livssituation i övrigt. Trots insatserna för hemlösa är behovet fortfarande stort. Verksamheterna för hemlösa behöver utvecklas vidare. Idag finns 29 lägenheter i FarstaStaget, ett trappstegboende som är en del av en boende-/vårdkedja för hemlösa missbrukare. Fler boenden med olika boendeform behövs, bl a behöver de yngre missbrukarna ett anpassat boende. Dagverksamheten Porten besöks av missbrukare med relativt hög ålder. För att förebygga att de blir hemlösa behövs ett utökat boendestöd särskilt för denna utsatta målgrupp.

Det systematiska förebyggande arbetet för att förhindra vräkningar fortsätter. I det arbetet behövs utveckling av en mer kvalificerad hyresrådgivning och ett kvalificerat boendestöd för de äldre missbrukare som riskerar att förlora sin bostad.

Samarbetet med hyresvärdar behöver fortsätta utvecklas för att förhindra att fler människor blir hemlösa. Samarbetet behöver en fast organiserad struktur såväl på lednings- som praktisk nivå. I samarbetet behöver även kronofogden finnas med för ett bra samarbete när avhysning inte går att undvika.

Socialpsykiatri

Boende

Fortsatt arbete behövs för att utveckla boendekedjan för att personer med psykisk funktionsnedsättning som nu bor mer tillfälligt i Hem för Vård eller Boende (HVB). Målet är att alla skall kunna erbjudas ett stadigvarande boende på hemmaplan med individuellt stöd. Det finns ett behov av ytterligare stödlägenheter alternativt tränings och försökslägenheter för denna målgrupp.

Antalet personer med neuropsykiatrisk diagnos har ökat mycket de senaste åren vilket medfört ökade krav och förväntningar på socialtjänstens insatser för att tillgodose målgruppens behov av stöd och hjälp för att klara livsföring och vardag. Inte minst boendeinsatser med boendestöd efterfrågas. Många av dessa personer saknar idag insatser och ska efterfrågan kunna mötas av kommunen behövs resurser tillföras.

Sysselsättning

Sysselsättningen till personer med neuropsykiatriska funktionshinder och lindrig

utvecklingsstörning behöver förbättras. För den yngre gruppen med psykiska funktionsnedsättningar är det särskilt betydelsefullt med möjlighet till jobbcoachning och praktik på öppna arbetsmarknaden. För en del personer behöver även jobb/arbetspraktik kunna erbjudas på andra tider än kontorstid. Alternativen behöver anpassas efter individen och inte tvärtom och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med.

EMMA- Träfflokals flytt från Tallkrogen till lokaler vid Lingvägen 161, kvarteret Kryddgården, kommer att skapa nya möjligheter att utveckla verksamheten med ett bredare utbud av aktiviteter och ökad tillgänglighet för besökarna.

Samverkan med landstinget

En nära och professionell samverkan med landstingspsykiatri är en förutsättning för att kunna erbjuda bra boenden, boendestöd och sysselsättning för gruppen psykiskt funktionsnedsatta. Denna samverkan behöver vidareutvecklas. Särskilt är det arbetet med de gemensamma individuellt samordnade vårdplaneringarna som behöver utvecklas och förbättras. Gemensamma utbildningsdagar och metodseminarier för berörd personal inom landstinget och staden behövs..

Särskilda grupper som behöver uppmärksammas

- Personer över 65 år med psykisk funktionsnedsättning.
Samverkan behöver utvecklas mellan äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Boendestöd både i det egna boendet och i särskilda boenden behöver utvecklas och boendeformer tas fram. Personal inom äldreomsorgen behöver kompetensutvecklas inom området.
- Våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning.
Kompetensutveckling behövs för att öka medvetenheten och uppmärksamheten i frågan. En kvinna med funktionsnedsättning kan utsättas för samma typer av våld som alla andra kvinnor, men är också i högre grad beroende av andra för att klara sitt dagliga liv. Detta gör henne dubbelt sårbar.
- Unga vuxna med psykisk ohälsa.
I Socialstyrelsens lägesrapport för året uppmärksammas ungdomar och unga vuxna. Den psykiska ohälsan är stor. I Farsta har beroendet av försörjningsstöd inte minskat för de unga vuxna (18-25 år) som för andra grupper. I synnerhet gäller detta för de som växt upp under svåra ekonomiska villkor och med föräldrar som själva haft ett socialt utanförskap. För att effektivt kunna motverka detta behöver socialtjänsten, psykiatri, beroendevård och arbetsmarknadens aktörer agera samordnat.
- Barnfamiljer i riskzon
Utifrån den komplexa situation många familjer lever har anmälningarna till socialtjänsten ökat. Samverkan mellan olika myndigheter behöver öka för

att ge familjerna snabba insatser och hjälp. Lokal samverkan finns med skola, polis och landsting.

2.7 Stadsmiljöverksamhet

Park

Stadsdelsnämndens avtal för parkdriften löper ut under perioden. En ny upphandling av parkdriften ska därför genomföras. Eftersom upphandlingsläget var gynnsamt vid det senaste tillfället är priset för Farstas parkdrift förhållandevis lågt. Det är troligt att priset vid nästa upphandling blir högre. I Farstas lokala parkplan föreslås upprustning eller förnyelse på 39 platser. På fyra platser är åtgärderna genomförda. Dessa är Farsta centrums norra entré, upprustning av Tallkrogsplan, förnyelse av lekplats vid Sköndals bro och åtgärder på motionsspåret i Fagersjöskogen. Nio projekt är påbörjade. Av dem förväntas fyra avslutas under 2010. Inom området har även ett systematiskt arbete gjorts för att höja kvalitén på de platser som ska vara skötselintensiva enligt parkplan.

Förvaltningen avser att fortsätta arbeta med utvecklingsområdena rekreation, spontanidrott/lek, trygghet, skönhet och biologisk mångfald. Farstas lokala parkplan är det dokument som utgör underlaget för vilka åtgärder som ska göras.

De parkinvesteringar som är planerade under perioden är:

- Upprustning av parkleken Forsängen i Farsta strand. Projektering är påbörjad och genomförande sker 2011.
- Upprustning av parkleken Farstaängen inkl. plaskdammen.
- Förnyelse av parkytor vid Eklunds Hage
- Upprustning av parkleken Nybygget.

För att få en samsyn av utvecklingen av den fysiska miljön runt Hökarängens centrum ske en dialog föras med bostadsbolag och centrala förvaltningar. Målet är att höja Hökarängens attraktionskraft.

Miljö

Förvaltningens arbete med att integrera miljöfrågorna i verksamheterna ska öka och prioriteras. För att komma närmare målet en hållbar livsmiljö ska förvaltningen företa flera åtgärder. Under år 2010 byts kvarvarande leasingbilar ut till miljöfordon. Andelen förnyelsebart bränsle bör öka ytterligare något. Etanolbilarna nådde en andel av 92 % förnyelsebart bränsle under 2009. Gasbilarnas andel förnyelsebart bränsle var under samma period 88 %. En utbildning i ekokörning ska genomföras för anställda som kör förvaltningens tjänstebilar. Målet med utbildningen är att bränsleförbrukningen ska minska och resultera i lägre kostnader.

Energiförbrukningen ska minska inom förvaltningens samtliga enheter. Utbytet av gamla energislukande vitvaror mot nya energisnåla fortsätter. Belysningen i förvaltningens lokaler ses över. Alternativ till glödlampor och äldre typer av lysrörsbelysningar kommer successivt att bytas ut mot modernare energisnåla val. Vid ny- och ombyggnad av lokaler ska möjligheten till närvarostyrd belysning övervägas. Beteendeförändring är en viktig del för att en minskad energiförbrukning ska bli verklighet. För att uppmuntra och inspirera förvaltningens personal till ett ökat engagemang i energifrågor kommer ett energiparseminarium arrangeras under året.

I förvaltningslokalens gemensamma lunchmatsal har två kompostkvarnar installerats för att minska andelen matavfall. Förvaltningen ska där det är möjligt installera kompostkvarnar i övriga verksamheter. Under 2009 var det 96 % av förvaltningens enheter som sorterade ut papper och förpackningar. Källsorteringen ska uppnå 100 % under innevarande och kommande år.

Andelen ekologiska livsmedel av totala andelen livsmedel i kronor räknat var 10 % år 2009. Detta var en något högre andel än året innan men ändå långt från målet om 15 %. Enheterna ska öka andelen inköp av ekologiska livsmedel så att målet uppnås.

2.8 Flyktingmottagande

Flyktingmottagandet har minskat successivt de senaste åren. I december 2010 tar staten över introduktionen av flyktingarna. Det är svårt att bedöma vilka konsekvenser det får för kommunen. Det är viktigt att det finns en ett samarbete mellan stat och kommun när det gäller de flyktingar som inte blir självförsörjande under introduktionstiden och behöver ansöka om försörjningsstöd.

2.9 Ekonomiskt bistånd

Nuläge

Ekonomiskt bistånd

I januari 2010 hade Farsta en arbetslöshet på 6,7% vilket är högre än genomsnittet för staden (4,9%). Trots den relativt höga arbetslösheten har antalet personer i behov av försörjningsstöd p.g.a. arbetslöshet inte ökat i den omfattning som prognosticerats. Med hjälp av ny och säker statistik gällande arbetslösheten i Farsta kommer förvaltningen att ha ökade möjligheter att följa utvecklingen och ha en fortsatt dialog och samarbete med Jobbtorg och Arbetsförmedlingen om olika gruppers behov av åtgärder och insatser. En osäker prognos finns även när det gäller de konsekvenserna av försäkringskassans förändrade regler. För Farstas del bedöms det kunna handla om mellan 50 och 200 personer som kan komma att behöva ansöka om försörjningsstöd. Antalet arbetslösa i åldern 18-24 år i Farsta har på ett år ökat från 141 till 160. Antalet som ansökte om försörjningsstöd var 51 respektive 84, vilket är en tydlig ökning.

Budget- och skuldrådgivning

I samband med finanskrisen har skuldsättningen ökat betydligt. Väntetid till förvaltningens budget- och skuldrådgivning är i dag mer än fem månader. Genom en lagändring som ger ökade möjligheter till skuldsanering bedöms efterfrågan bli större. Arbetsmetoder och insatser behöver ses över och det är positivt att staden tillsatt extra medel till ett statsövergripande projekt med uppdrag att utreda och föreslå insatser som på kort och lång sikt kan få ner kötiderna. Förvaltningen anser att det finns grupper som behöver prioriteras när det gäller budget och skuldrådgivning. Särskild rådgivning och stöd behövs till äldre personer med missbruk. Av de boende inom Farsta Hotellhem behöver ca 70 hushåll varje månad ansöka om försörjningsstöd.

Utvecklingsområden

Samarbetet med Jobbtorget utvecklas vidare för att möta den förväntade utvecklingen med ökad arbetslöshet. En speciell satsning behövs på de unga arbetslösa för att de inte ska fastna i långvarigt beroende av försörjningsstöd. Barnfamiljer med försörjningsstöd ska också särskilt uppmärksammas och ges stöd och hjälp. Ett antal av föräldrarna är bärare av ett socialt arv och har själva växt upp i familjer som varit långvarigt bidragsberoende. Familjerna ska kartläggas och efter bedömning erbjudas särskilda stödinsatser i samarbete med enheten för barn och ungdom och familjestödsenheten.

Stödet till sjukskrivna utan ersättning från försäkringskassan utvecklas. Ett utökat och bättre samarbete med försäkringskassan behövs. Även sökande som inte står till arbetsmarknadens förfogande på grund av sociala och medicinska försörjningshinder ska erbjudas stöd i samarbete med Jobbtorget. För en del av dem bör försörjningen övergå till sjuk- och aktivitetsersättning från försäkringskassan.

Det samarbete som upparbetats kring de boende inom Stiftelsen Hotellhem utvecklas. Särskild budget- och skuldrådgivning ska erbjudas till de boende inom Hotellhem inklusive de som bor i förvaltningens boendeverksamhet FarstaSteget.

Arbetet mot felaktiga utbetalningar fortsätter att utvecklas och framdeles ska arbetet dels fortsätta att implementera det arbetssätt som utvecklats av den särskilt tillsatte utredaren bland övrig utredningspersonal och dels fokusera på det förebyggande arbetet genom att förbättra informationen till de sökande och rutiner för kontroll av ansökningshandlingar.

2.10 Arbetsmarknadsåtgärder

Nuläge

Förvaltningens verksamheter för arbetsträning anpassas successivt utifrån målgruppens behov. Många som arbetstränar har idag svårigheter att utföra tyngre

uppgifter. Före detta missbrukare behöver bra sysselsättning och arbetsträning för att komma närmare ett arbete på arbetsmarknaden.

Utvecklingsområden

Anpassningen av arbetsträningsverksamheterna fortsätter. Organisation och innehåll ses kontinuerligt över så att verksamheten kan fånga upp de målgrupper som har de mest angelägna behoven.

2.11 Övrigt

Utveckling av stadsdelen Farsta

Arbetet med Söderortsvisionen fortsätter under år 2010. Lokala boendedialoger kommer att hållas i Hökarängen respektive Farsta strand under våren tillsammans med bostadsbolagen. Målet med dialogerna är ökad trygghet och bättre kvalitet i bostadsområdena. Ett annat projekt inom Söderortsvisionen är att utveckla Farsta till en stadsdel med tydlig idrottsprofil.

Pilotprojektet Farsta Large ska arbeta fram en processmodell för hur Farsta ska utvecklas enligt den nya översiktsplanens idéer om tyngdpunkter. Ett antal workshops genomförs under våren tillsammans med stadsbyggnadskontoret, andra förvaltningar, organisationer och föreningar.

Utifrån tankarna i Söderortsvisionen har förvaltningen arbetat fram en vision som omfattar Farsta, Vision Farsta. I processen med att ta fram visionen har berörda förvaltningar inom staden, näringsliv och allmänhet medverkat. Dokumentet är en viljeförklaring och ett scenario för Farsta fram till år 2030 då stadsdelen blivit ”Stockholms nav i söderort med ett attraktivt boende, en expansiv handelsplats och mötesplats för idrott och spännande kulturella upplevelser”.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

(Se anvisningarna sid 4-7.)

Budgetramen för Farsta, som kommunfullmäktige fastställt, minskar något under planeringsperioden och då främst mellan åren 2010 och 2011 (prestationsförändringar ingår inte).

Kostnader och intäkter under planeringsperioden				
Anslag (mnkr)	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012	Plan 2013
<i>Driftverksamhet</i>				
Kostnader	221,1	212,3	1 210,0	1 210,0
Intäkter	36,6	36,6	-36,6	-36,6
Summa stadsdelsnämnd netto	1 184,5	1 175,7	1 173,4	1 173,4

Investeringsplan	7,8	7,2	7,2	7,2
------------------	-----	-----	-----	-----

3.1 Drift

Förvaltningen har en nettoomslutning på cirka 1,2 miljarder kronor. Personalkostnaderna utgör cirka 42 procent av nämndens nettokostnader vilket motsvarar 565 mnkr. Med kommande löneökningar och med en uppräknings av hyror, varor och andra tjänster beräknas en kostnadsökning på cirka 40 miljoner för 2011. Kundvals-/pengsystem finns inom de flesta verksamhetsområdena. Detta gör att förvaltningen löpande ser över och anpassar organisationen. Ett stöd i detta arbete är nätverken med controllers, personalkonsulter och utvecklingssekreterare.

När upphandling och avknoppning av stadsdelens utförare genomförs, kan en viss övertalighet uppstå på grund av att medarbetare väljer att stanna kvar i staden. Övertalighet som uppstår kan komma att medföra ökade kostnader. En stor osäkerhetsfaktor är utvecklingen inom försörjningsstödet. Förändring av konjunkturen och andra myndigheters agerande gör att utvecklingen är svårbedömd.

3.2 Investeringar

De parkinvesteringar som är planerade under perioden är:

- Upprustning av parkleken Forsängen i Farsta strand. Projektering är påbörjad och genomförande sker 2011.
- Upprustning av parkleken Farstaängen inkl. plaskdammen.
- Förnyelse av parktytor vid Eklunds Hage
- Upprustning av parkleken Nybygget.

Övriga investeringar

- Utveckling av förskolornas pedagogiska utemiljöer
- Bullersanering av inomhusmiljön på förskolorna
- Framdragnings av fiberkabel till förskolorna
- Upprustning av förskolekök
- Möbler och utrustning till Farsta vård- och omsorgsboende efter ombyggnation.
- Införandet av "nyckelfri hemtjänst"

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

4. Övriga redovisningar

Utvecklingsmodellen

Kommunfullmäktige har fattat beslut om en utvecklingsmodell för verksamhetsutveckling där IT ingår. Utgångspunkten är att stadens övergripande mål ska styra utvecklingen av IT- stödet.

Behov finns att koppla upp samtliga förskolor i Farsta till stadsnätet via fiberteknik. De idag befintliga ADSL-uppkopplingarna har inte den prestanda som kommer att behövas då förskolorna skall kunna kommunicera med till exempel föräldrar via mail, web-portaler och SMS enligt stadens vision.

Stadsdelsförvaltningen avser att fortsätta att utveckla en systematik för att samla in behov och hitta förslag på IT lösningar som stöd för verksamhetsutveckling. Farsta och Hägersten-Liljeholmen har tillsammans med Äldreförvaltningen identifierat två angelägna behov inom det Sociala Tjänsteområdet, "Nyckelfri hemtjänst" och "Mobila larm", som har beviljats medel av e-tjänsteprogrammet och kommer att testas under 2010. Projektet planerar att lämna in en projektansökan till utvecklingsmodellen angående e-tjänsterna nyckelfri hemtjänst och mobila larm, i början av 2011. För att få full effekt krävs integrering med Paraplysystemet.

5. Lokalförsörjningsplan

Farsta stadsdelsförvaltning har omkring 350 inhyrningskontrakt. Drygt 100 av dessa avser försöks- eller träningslägenheter samt enskilda lägenheter i gruppbestäder i Micacas bestånd.

5.1 Inledning

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskolan

Fram till år 2013 kommer en omfattande bostadsproduktion att ske i Farsta stadsdelsområde. Ungefär 3000 nya bostäder kommer att byggas. Dessutom pågår en generationsväxling i stadsdelen eftersom Farsta är den stadsdel som under perioden har den näst största andelen pensionärer. Under åren 2011-2013 kommer därför en utbyggnad av förskolor att behövas i Sköndal, Centrala Farsta, Tallkrogen-Svedmyra och i Hökarängen. I områdena Farsta strand och Fagersjö kommer behovet av platser däremot att minska.

I Farsta fortätter bostadsutbyggnaden med 200 lägenheter i kv Kållandsö, delar av Västboda bollplan bebyggs med 75 lägenheter och på Ågesta Broväg kommer 350

lägenheter byggas under perioden. Förtätning pågår i Fagersjö centrum med 78 lägenheter. I kvarteret Tebrödet i Sköndal kommer den första etappen med ca 200 bostäder att uppföras. Under 2010 kommer 97 lägenheter i passivhus färdigställas på Pepparvägen i Hökarängen. Mindre förtätningsprojekt av bostäder finns i Tallkrogen, Gubbängen, Hökarängen, och Fagersjö.

Vårnadsbidraget har inte minskat behovet av förskoleplatser. Förändringen av allmänna förskolans regel att även barn som är tre år kan erbjudas tretimmarsplats i förskola kan komma att förändra behovet av förskoleplatser.

Beräknat platsbehov

År	Antal platser	Differens
2010	1859	
2013	2124	265

Äldreomsorg

Av Farstas befolkning är 17,7 % 65 år eller äldre. 2012 beräknas andelen vara 17,2 % och 2018 16,7 %. Farsta är den stadsdel som näst efter Östermalm har den största andelen äldre befolkning. I åldrarna 80 år och uppåt har Farsta dock lika stor eller större andel vid samtliga mättidpunkter.

Befolkningsprognos

	2010	2011	2012	2013
Över 65-år	8847	8899	8954	8949
Därav 65-69år	2014	2178	2283	2343
70-74 år	1685	1637	1689	1732
75-79 år	1677	1643	1581	1556
80-84 år	1610	1568	1518	1451
85-89 år	1177	1143	1143	1120
90-94 år	552	594	598	587
95-år	133	136	142	160

Antalet äldre ökar enligt prognosen med 102 personer till 2013. Ökningen sker i de yngste och äldsta pensionärsgруппerna med 16 % eller 329 personer i åldersgruppen 65- 69 år och med 9 % eller 62 personer över 90 år.

I dagsläget bor 229 av 685 personer som är över 90 år på vård- och omsorgsboende (33%). Av befolkningsprognosen framkommer att denna grupp, som har stora omvårdnadsbehov, beräknas öka fram till 2013. Enligt prognosen blir då behovet ca 250 platser för personer över 90 år. Gruppen mellan 65- 74 år beräknas även att öka något och gruppen mellan 75- 90 år beräknas att minska fram till 2013.

Behovet av demensvård och korttidsvård förväntas öka.

Omsorg om personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning

Staden har ett stort behov av särskilda boendeformer för fysiskt och psykiskt funktionshindrade. Sedan 2005 har Farsta stadsdelsförvaltning fördubblat antalet platser i bostäder med särskild service enl. LSS för personer med utvecklingsstörning.

5.3 Kapacitet

Förskolan

I stadsdelen finns 17 förskolor med 594 inskrivna barn i enskild regi och 36 förskolor med 1856 inskrivna barn i kommunal regi, därav 14 barn i allmän förskola. Antalet tillgängliga platser i kommunal regi uppgår till 1885. Farstas äldsta förskola renoveras för närvarande. Nya barn beräknas kunna tas in under mars månad.

Äldreomsorgen

Antalet platser på kommunala vård- och omsorgsboenden inom Farsta stadsdelsförvaltning inklusive entreprenader.

	Antal platser 2010
Farsta vob	(*86) 79
Edö vob	87
Postiljonen	96
Ängsö	14
Veckobo	11
Summa	(*294) 287

** Antal platser efter ombyggnation av Farsta vård- och omsorgsboende*

Dessutom finns 160 lägenheter i Edö servicehus.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Det finns 50 lägenheter i stadsdelens gruppboendestäder enligt LSS och 9 lägenheter för stödboende/särskilt anpassad bostad för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning insprängda i vanlig bostadsbebyggelse.

Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Socialpsykiatrien har en gruppboendestad enligt SoL med 8 lägenheter och 23 lägenheter för stödboende.

FarstaSteget är en boendeform för hemlösa som förvaltningen driver i Farsta hotellhem. FörstaSteget som är ett introduktionsboende med 8 lägenheter har höjd tolerans för bristande kontinuitet i nykterheten. AndraSteget är ett stödboende och innehåller 21 lägenheter.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskolan

En ny fristående förskola med maximalt 54 platser öppnade i januari 2010 i kv. Ålö, Centrala Farsta. Ytterligare en avdelning för max 18 barn öppnades i Magelungsskolan i februari, Farsta Strand.

Förskolan på Enskedevägen 188 i Svedmyra är i mycket dåligt skick, uppvärms med gas, ligger i utkanten av stadsdelen och borde avvecklas. Nya bostäder planeras i området. Lämplig plats för en ny förskola har ännu inte hittats.

En av stadsdelens förskolor ligger på mark som Sisab arrenderar av Stiftelsen Stora Sköndal. Stiftelsen vill bygga bostäder på området och det är oklart om förskolan kan vara kvar.

Även på grund av pågående och planerad bostadsproduktion behövs nya förskolor. Följande planeras eller undersöks:

Sköndal: kv. Tebrödet, etapp 1. 90 barn, klart beslut KS/EKU. Byggstart 2011.

Sköndal: kv. Tebrödet, etapp 2. Utredningsarbete pågår på SBK.

Centrala Farsta: kv. Kållandsö, 54 barn, utredningsskiss. Detaljplanearbete pågår.

Centrala Farsta: Hästhagsskolan. Önskemål om att överta befintliga fritidshemslokaler.

Tallkrogen: kv. Juryn, 54 barn, SISAB begär markanvisning.

Hökarängen: ev. tillbyggnad av befintlig förskola på Stadsbudsvägen.

Äldreomsorgen

Farsta vård- och omsorgsboende kommer att byggas om med början hösten 2010. Fastigheten består av två huskroppar. Endast den ena byggs om. Den andra används som evakuering under ombyggnaden och återlämnas därefter till Micasa. Antalet platser minskas jämfört med nuläget mars 2010 från 140 till 79 under ombyggnadstiden för att öka till 86 när ombyggnaden är klar.

Under perioden kan en omstrukturering av Edö äldreboende komma att påbörjas. Gruppboendena innehåller för många lägenheter enligt länsstyrelsens normer. Servicehuset kan komma att övergå till trygghetsboende och/eller byggas om till gruppboenden beroende på hur behovet utvecklas efter minskningen av platsantalet på Farsta vård- och omsorgsboende.

Det kan eventuellt bli aktuellt att avveckla hemtjänstlokaler under perioden till följd av brukarnas val av utförare.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Hökarängens dagliga verksamhet har lämnat Farsta sjukhem och lokalen på Pepparvägen 9 har lämnats tillbaka till Stockholms hem på grund av brister i tillgängligheten. Den f.d. parklekslokalen Kryddboden har sagts upp och återlämnas till hyresvärden 2010-03-31. Hökarängens dagliga verksamhet har nu en ny lokal på Hauptvägen 79.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Som ett alternativ till dyra placeringar kommer ett stödboende för ungdomar att inrättas i Tallkrogens Hus. I huset finns 6 lägenheter och ca 280 kvm lokalyta. I huset kommer dessutom personal som arbetar med förebyggande verksamheten för barn- och unga att ha sin arbetsplats. Detta medför att en utredningslägenhet och flera arbetsrum på förvaltningens huvudkontor frigörs.

För gruppen med psykiatrisk funktionsnedsättning behövs fler boenden som ett alternativ till boende på Hem för vård och boende (HVB). Förvaltningen bedömer att behovet kan tillgodoses inom ramen för den planering av utbyggnad av särskilda boenden som finns i staden och genom att bostadsförmedlingen anvisar fler tränings och försökslägenheter till Farsta.

De senaste åren har Tallkrogens hus varit bas för Emma Träfflokal, loppmarknad och IT-studio. Verksamheten tillhör socialpsykiatri. Dessutom har socialpsykiatriens boendestödsenhet haft sin administration här.

En ny lokal har hyrts in för Emma-Träfflokal. Lokalen som tidigare har varit restaurang ligger i Kryddgården på Lingvägen i Hökarängen. För Emmas loppis och IT-studion sökes andra lokallösningar. Boendestödsenheten flyttar sin administration till utredningslägenheten.

I kv. Tebrödet i Sköndal har förvaltningen begärt fem lägenheter för personer som behöver stöd av socialpsykiatri. Bostäderna kommer att färdigställas under perioden.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskolan

Förskolornas hyreskostnad uppgår till ca 21 mnkr under 2010. Stadsdelen har många gamla förskolelokaler med relativt låg hyreskostnad. I samband med nyproduktion ökar hyrorna. Ett tillskott på närmare 300 barn medför en ökad hyreskostnad på 7-8 mnkr under perioden. Om förskolor kan inrättas i tomställda skollokaler kan hyresökningen bli mindre. Det innebär å andra sidan ofta stor osäkerhet om hur länge förskoleverksamhet kan bedrivas i lokalerna och medför stora kostnader för iordningställande och återställande.

Äldreomsorgen

Lokalkostnaden inom äldreomsorgen uppgår till 24 mnkr. Av detta utgör ca 8 mnkr nettohyreskostnaden för Farsta vård- och omsorgsboende. Efter

ombyggnaden kommer nettohyran att öka med ca 5 mnkr samtidigt som platsantalet minskar med 40 %.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Avveckling av vissa lokaler och inhyrning av andra har inte påverkat hyreskostnaderna nämnvärt. Det finns heller inga nu kända förändringar som kommer att påverka kostnadsutvecklingen.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Förändring av vissa lokaler har inte påverkat hyreskostnaderna nämnvärt. Det finns heller inga nu kända förändringar som kommer att påverka kostnadsutvecklingen.

Bilaga

SLK-blanketter